

NOVOTNY TIHAMÉR

Utazás a fényhálóban

Gondi Magdolna képzőművész világa

(a Polgár Centrum – Újpest Galériában rendezett kiállítása kapcsán)

Az 1952-es születésű dr. Gondi Magdolna az 1980-as évek közepétől mint autodidakta alkotó jelent meg a képzőművészet magyarországi színterén. Bár doktori titulusa kellő tiszteletet ébreszt az emberben, az mégsem a Képzőművészeti Egyetemen szerzett fokozatra utal, hanem közgazdász végzettségére, amelyhez kapcsolódóan doktori vizsgáját letette. Bár azt sem érdemtelen megjegyeznünk, hogy jóval később, 1999-ben elvégezte az ELTE művészettörténet szakát is. Gondi hosszú éveken keresztül a szakmájában dolgozott, a családjának élt, ám a benne szunnyadó képteremtő alkotóosztón nem hagyta őt nyugodni. A kezdeti önképzését lassan felváltották vagy inkább kiegészítették a segítőkész képzőművész barátokkal és mesterekkel folytatott szakmai diskurzusok, valamint gyakorlatok. Ez volt az ő szabadegyeteme, ahol Baky Péter, Konok Tamás, Sz. Varga Ágnes, Molnár Miklós, Csákvári Nagy Lajos, Nagy Imre Gyula, Velich Dóra Teo, Haász Ágnes, Lévy Jenő és Nádorfi Lajos fejlesztették képi látásmódját, technikai tudását, s alakították szellemét, szemléletét, gondolkodását. Ám, hogy ne érje szó a ház elejét, 2017-ben kiváló elismeréssel elvégezte a „Kisképző” festő szakát, amellyel az autodidaktaság státusa formálisan véget is ért számára, bár a tudatos önképzést a mai napig életformájának tekinti.

Jóllehet a Polgár Centrum – Újpest Galériában megrendezett *Utazás a fényhálóban* című tárlata (2024. szeptember 27 – október 19.) életmű-kiállításként lett beharangozva, régi munkát keveset láthatunk a művésznő mind tematikai, technikai, materiális, mediális és szellemi értelemben is változatos anyagából. Ezeket a korszakait – úgymint műselyem-, valamint porfestékalapú-, korai és későbbi akril-, illetve vegyes technikájú, szerves és szervetlen struktúrájú fóliás és népi motívumos borszűrő képeit, installációit (szakrális tereit, lebegő szobrai), kollázsait, festésre tervezett digitális és videoműveit, s ezeken túl fotó és számítógép felhasználásával létrehozott figurális képeit, festményparafrázisait, s legújabban szimmetriákra alapozott fraktál- és kaleidoszkópszerű táblaképeit – bővebb válogatásban a weboldalán és YouTube-csatornáján lelhettük fel. Ezt a bámulatos változatosságot látva joggal merül fel bennünk a kérdés: mégis mi lenne az a közös nevező – a különféle anyagokkal és eljárásokkal állandóan kísérletező művésznő esetében –, amely összefűzi, fel- és megszenteli a majd negyven év folyamatában születő alkotásait?

A kérdésre egyrészt a művész weboldalán találjuk meg a választ: „A festészet számomra útkeresés, az élet nagy kérdéseinek és a természet törvényeinek megértése, válaszok keresése. Az ősi kultúrák tiszta forrásainak feltárása, alkalmazott szimbólumainak megértése, a hagyományos vallások közös gyökereinek feltárása. [...] A művészet számomra egy nagy felfedezőút. A tudomány által már ismert összefüggések intuitív módon történő kiegészítése.” [<https://gondi-magdolna.mozellosite.com/params/group/249184/>]

Nem akarom azt állítani, hogy ez a néhány mondat elvezet bennünket Gondi Magdi műveinek teljes megértéséhez, ezért további tényeket és érveket szeretnék felsorakoztatni a közös nevező meghatározásához. Segítségként két művészt emelek ki a már említettek közül, akik véleményem szerint mély nyomokat hagytak, vagy inkább rezonanciákat ébresztettek Gondi gondolkodásában, szerzői művészetfilozófiájában, alanyi ars poeticájában.

Az egyik tényező a végső kicsengésében a transzcendencia, a túlvilág felé forduló, rögeszmésen a fényvel kommunikáló, a fényjelenségeknek csapdákat állító, fénycsapda-gyűjtő, fénycsapda-kutató, fényszólongató, élete utolsó periódusában kizárólag a fekete-fehér pasztell-labirintusok, sötét-világos pasztellkulisszák között bolyongó, éppannyira szenvedélyes, mint racionális Sz. Varga Ágnes Kabó volt.

A másik tényezőnek a szinkretikus gondolkodású, az ősi hiteket, hitvallásokat, valamint azok speciális és univerzális jelképrendszereit, világképeit, a szakrális geometriák kozmosz- és istenszimbólumait, világtérképeit a mai tudomány eredményeivel összevető, szinkronba hozó, monumentális méretekben és installációkban megnyilvánuló „lelki űrhajós” világtérkép, örök vándor, Velich Dóra Teo szintetikus alkotószemélyiségét kell tekintenünk.

Gondi Magdolna művészete tehát számomra valahol e két alkotó közti harmadik utat testesíti meg a maga meghökkentően személyes, a kézművességet a digitális eszközökkel és technikákkal, valamint számítógépes képátalakító programokkal varázslatosan ötvöző, mágiakusan dekoratív, a szimmetriatörvények és a fraktálok mandalás és mantrás világában jártas kifejezésrendszerével. Ám az élesen és pontosan megrajzolt kaleidoszkópszerű kifejezésrendszerébe képes beleolvasztani régebbi képeinek homályosan megragadható primordiális vonásait, totemisztikus, sámánisztikus hangsúlyait, sőt mitikus húrokat pengető, sejtelmes, varázslatos hangulatait is.

Alkotónk – aki számára a szín az érzelem, a forma pedig a gondolat egyértelmű kifejezője (bár az én elképzelésemben az *érzelmes geometria*, sőt az *érzelmes forma* sem áll távol egymástól) – mindig nagy gondot fordít kiállításainak megtervezésére, verbális értelmezésére, szellemi kidolgozására. Így, elgondolásait jelen esetben is több számítógépes videóban kidolgozta, szimulálta, amely végül az ad hoc tényezőket figyelembe véve, az eredeti elképzeléshez képest tartalmi szempontból lényegében nem változott. A szóban forgó szuggesztív és impozáns legújabb újpesti tárlata tehát három, egymással összefüggő tematikai egységként jelent meg a látogató előtt. Az oldalsó kisteremben a *Sámániszerek és szertartások* korábbi, a középső nagyteremben az *Utazás a fényhálóban* című ciklus, míg a belső részben a *Fényoltárok* jelölésű műegyüttes egymással közeli és távoli, szoros vagy áttételesebb párbeszédet folytató újabb és legújabb darabjai sorakoztak fel.

Az első rész pigment és pasztell technikával papírra készített expresszív, meditatív és látomásos művei (*Afrosámán; Csakra és Csakrina; Dimenziókapu*), valamint az atavisztikus, mély érzelmeknek jelképteremtő módon utat engedő akril-farost képei (*Test és lélek kereszt; Test és lélek templomában; Ősi rítus*), illetve a számítógépes átdolgozásokon áteső vészterhes *Guernica-átirat* triptichonjának darabjai pontosan jelezték a művésznő az emberi jelenségről, kultúráról, civilizációról mit gondol, a világhoz hogyan viszonyuló főbb érdeklődési irányait és köreit. Tudniillik különféle hitvilágok – sámánizmus, buddhizmus, kereszténység –, valamint más útkereső mélytudati szintek, illetve önvizsgálati reflexek víziói jelentek meg a művekben.

A középső rész műegyüttese mintha egy teljes *isteni és/vagy emberi színjáték* körforgásába szerettek volna bevonni-vonzani bennünket, amelynek nem titkolt célja az Ég és Föld között járó, beavató, misztikus, ezoterikus „elme-felszabadítás”, a tökéletes lelki valóság átélése, eléérése, az átlényegülő szellemi felemelkedés, az öngyógyító módosult tudatállapot, a divináció megszerzése lett volna. És valóban, a művésznő egy Hermész Triszmegisztosz-i hívószóval – *amint kint, úgy bent, ahogy fent, úgy lent* – megidézett és vizuálisan életre keltett, illetve működtetett olyan belső utazást szimuláló-szimbolizáló képi rendszerbe vont be bennünket, amelynek elemei (elképzelése szerint) segítik felfedezni univerzumunk szerkezetét, valóságát.

Az ő forgatókönyve alapján ennek a képciklusokat összefűző vizuális beavató szertartásnak a sorrendje a következő: **Földi pokol** [tudniillik a földi sík, az anyagi élet nehézségei, megpróbáltatásai, örömei tartanak minket ebben a létben, a fizikai megnyilvánulásban]. **Elindulás** [mely szerint az Ég felé törekvő lélek megkezdte utazását a Fényhálóban]. **Kapu** [ugyanis a sztratoszféra határát átlépeve kapu állja utunkat, a fizikai lét felső korlátja: vajon kinyílik-e az

utunkat álló ajtó?]. Majd megjelennek a **Bolygók között**; a **Kapuőr**; végül az **Átlépés a fénybe** műegyüttesek szípközös darabjai, ám a **Fényoltárok** már a következő terem ékességei, bár a művésznek elképzelésében ezek a delejező látomások ihlették arra, hogy megkezdje útját a **Fényhálóban**. Tehát a kiállítás akár innen nézvést is indítható és értelmezhető a magát következőt tartó tárlatlátogató számára.

A középső terem csúcsműve kétségtelenül az *Ég és Föld között / Gyógyító – Maszk* című mágikus erejű, kékekben, lilákban és hússzínekben pompázó, pozitív és negatív asszociatív formákkal, szimbólumokkal szőnyegmintázatosan szimmetrizált maszkos triptichon volt, amelynek születéséről és céljáról így vall alkotója: „Az *Ég és Föld között* címet adtam a sorozatnak, mert az ősi népek vallásainak közös gyökerét kerestem. Minden vallás elsődleges célja a földi lét megmagyarázhatatlan eseményeinek elfogadása, a természet erőinek kezelése, az emberi lét értelmének megértése. Ezen belül a testi, lelki és szellemi harmónia megteremtése, a mindennapi bajok kezelése, GYÓGYÍTÁSA. Ezért is találunk közös vonásokat a különféle ősi vallások vizuális nyelvében, az építészetében, szobrászatában, festészetében és népi szokásaiban. Ezen közös vizuális nyelv saját értelmezését próbáltam ebben a képsorozatban megfogalmazni. A sámánizmus, a buddhizmus, a hinduizmus és az ősmagyar hitvallás szimbólumrendszerének egyes elemeit felhasználva alkottam meg képeimet. A vegyes technika eszközével népművészetünk egyik sajátos formáját, a szűrők készítésénél alkalmazott módot igyekeztem modern, kortárs formába átültetni. Képeimet variálható, többféle formában összeilleszthető, építhető verzióban készítettem el.” [https://www.youtube.com/watch?v=D4a4CuNxkrw]

A Covid-19 világjárvány ideje alatt született monumentális műegyüttes egyik különlegessége tehát, hogy a sejtelenen beszédes képi asszociációkat keltő fél-absztrakt, fél-figurális, emblemikus „szűrőmotívumok” applikációi színezett borszűrővágatokból készültek. Ám Gondi az *Ég és Föld között / Gyógyító – Maszk* triptichonjának egyik videovariációjában újabb műveinek keletkezésére is rávilágít: „Mostanában a szimmetria, a tükrözés, a forgatás, a fraktálszerű elrendezések, a képek pozitív és negatív oldalának feltárása érdekel, sőt, mindezt kulturális gyökereinkkel igyekszem fűszerezni. Szerintem ezek a vizuális formák univerzumunk szervező- és alapelvei is egyben.” [https://www.youtube.com/watch?v=llkRs-gSCyk]

De a *Totemoszlop* című, eredetileg 6 darabból álló festménye is, amelyet 12 variációban lehet összeilleszteni, jól illusztrálja a művésznek azon elképzelését, miszerint „a világok, univerzumok, galaxisok, csillagok és bolygók, valamint a rajtuk létező élő és élettelen dolgok sokfélesége is megszámlálhatatlan”. [https://www.youtube.com/watch?v=bw98TVWg-pQ]

„Csillagorból lettünk, vagyunk, és azzá válunk” – hirdeti az alkotó *Utazás a fényhálóban – Fényoltár* című videójában, majd hozzáfűzi: „egy időtlen, láthatatlan és végtelen szféra felé utazok, ahol minden harmóniában, egyensúlyban és szimmetriában van.” [https://www.youtube.com/watch?v=hBPIhs41_OE]

Gondi Magdolna, akit mágikus erővel vonz univerzumunk és más univerzumok világa, valamikor egy képzeletbeli utazásra indult egy „fénykapszulában” – ahogy ő fogalmazza –, és felhajtott a fényháló alkotta sztrádára, s azóta is egyfolytában sugározza nagy utazásának fraktál-geometrikus Fény-Képeit...

Ám, ha az említett közös nevező összetevőit csökönyösen keresve visszakanyarodunk a kezdetekhez, s indulásától napjainkig áttekintjük visszatérő motívumait, alaptémáit, megvizsgáljuk érdeklődésének alapirányait, akkor a következőket állapíthatjuk meg vizuális világáról:

Már első munkái arról tanúskodnak, hogy vonzódik az organikus, a természeti világ mikro- és makrojelenségeihez, a szerves és szervetlen struktúrák rejtelseihez. Kállai Ernő kifejezésével élve, egyfajta *bioromantika* ez, amelyben a bőrünk alatti és a porhüvelyünkön túli, kívüli univerzum valamiféle egységet, megszakítatlan folyamatot képvisel, amelyet ő lelki szemeivel és szellemi képességeivel, valamint a látható és a láthatatlan fenoménnel együtt rezdü-lő ösztöneivel átél, érzékel, s amelyeknek összefüggéseit igyekszik megjeleníteni.

Minden megnyilvánulásából leszűrhető, hogy állandóan kísérletezik az anyagokkal, technikákkal, kifejezési eszközökkel, s merészen kombinálja, újszerűen alkalmazza azokat, s hogy felfokozott szenzibilitással fordul a rétegződések, a transzparenciák, a képi plaszticitások, sőt a tapintható térbeliség, illetve az imaginációk érzékeltetése felé.

Képeinek gyakori vendégei az égi fényekből, világító színekből, hullámrezgésekből keletkező organikus fénylények, fényjelenségek, fénystruktúrák, fényhúrok, fényképrázatok, ködök, fényhálók és napszelek, illetve sötétséggyökerek; a prehistorikus kultúrákból merítkező, a magyar és a világ népművészetéből felbukkanó ősi jelképek, labirintusok, csillag-, virág- és termékenységsszimbólumok, dimenziókapuk, körök, háromszögek, spirálok, csigavonalak, amelyek beszédbe elegyednek hieroglif jelekkel, állatövi jegyekkel, rovásbetűkkel, mitológiai lényekkel: farkasokkal, szarvasokkal, bikákkal, madarakkal, angyalokkal, spirituális tanítókkal, sámánokkal és táltosokkal.

Szinte minden műve Ég és Föld kapcsolatáról szól: vágyakról, érintkezésekről, vonzásokról és taszításokról, erőközpontokról, erőátvitelről, enyészetelekről, káoszokról és rendteremtődésekről, újjászületésekről, metamorfózisokról, csillagjárásokról, univerzumutazásokról, kristályvilágokról, rengó térhálókról, égbe nyúló Dzsed és totemoszlopokról, lélekfákról, lélekspirálokról, lélekkeresztekről, valamint lélekmadarokról.

S mindezek mellett Gondi Magdolna mágikus küzdelmet folytat műveivel a negatív erők, a háborús viharmadarak, valamint a rossz kisugárzások ellen. Körülbelül 2018-tól felfedezett és alkalmazott végteleníthető nagy szimmetria- és fraktálrendszerével szinte át- és bejárhatóvá varázsolta számunkra a körülöttünk és bennünk élő-létező világot. Vagy inkább világokat kellene mondanunk? Valószínű, igen! Mert amióta Gondi Magdolna-képeket látok, minden az ő kaleidoszkóplencséjén keresztül szólal meg bennem, hiszen humanizált számomra egy hullámokból, rezgésekből összeálló, a nyomtatott áramkörök analógiáját is megidéző, hihető káprázati világot.

GONDI MAGDOLNA, Elindulás fraktálban IV, 2023, akril, vegyes technika, vászon, 100x200 cm

GONDI MAGDOLNA, Szárnyalás kezdete, 2008, könnyűszerkezetes installáció, 250x600 cm;
 Bika Táltos, 2008, könnyűszerkezetes installáció, 250x600 cm; Bika Táltos, 2008, könnyűszerkezetes installáció, 250x600 cm;
 Bika Táltos, 2008, háttérben akril, vászon, 250x700 cm + Szenttartáskövek, könnyűszerkezetes szobrok, m: 180 cm

GONDI MAGDOLNA, Spirituális Tanítók, 2013, geotextil, akril, 250x350cm; Kristálystruktúra térinstalláció, 2013, geotextil, akril, borszűrő, 250x500 cm (6x) 40 cm-es térben lebegő elemmel; Hét mestersugár dimenziókapukkal, 2011, akril, geotextil, 250x500 cm

GONDI MAGDOLNA, Dimenziókapuk 1-3., Égi szférák teremtése; Égi szférák; Földi szférák, (3x) 2004, akril, farost, 70x70 cm

GONDI MAGDOLNA, Dimenziókapuk 1., 2., 3., (3x) 2004, akril, farost, 70x70 cm

GONDI MAGDOLNA, Afrosámán, 2003, pigment, pasztell, papír, 100x70 cm

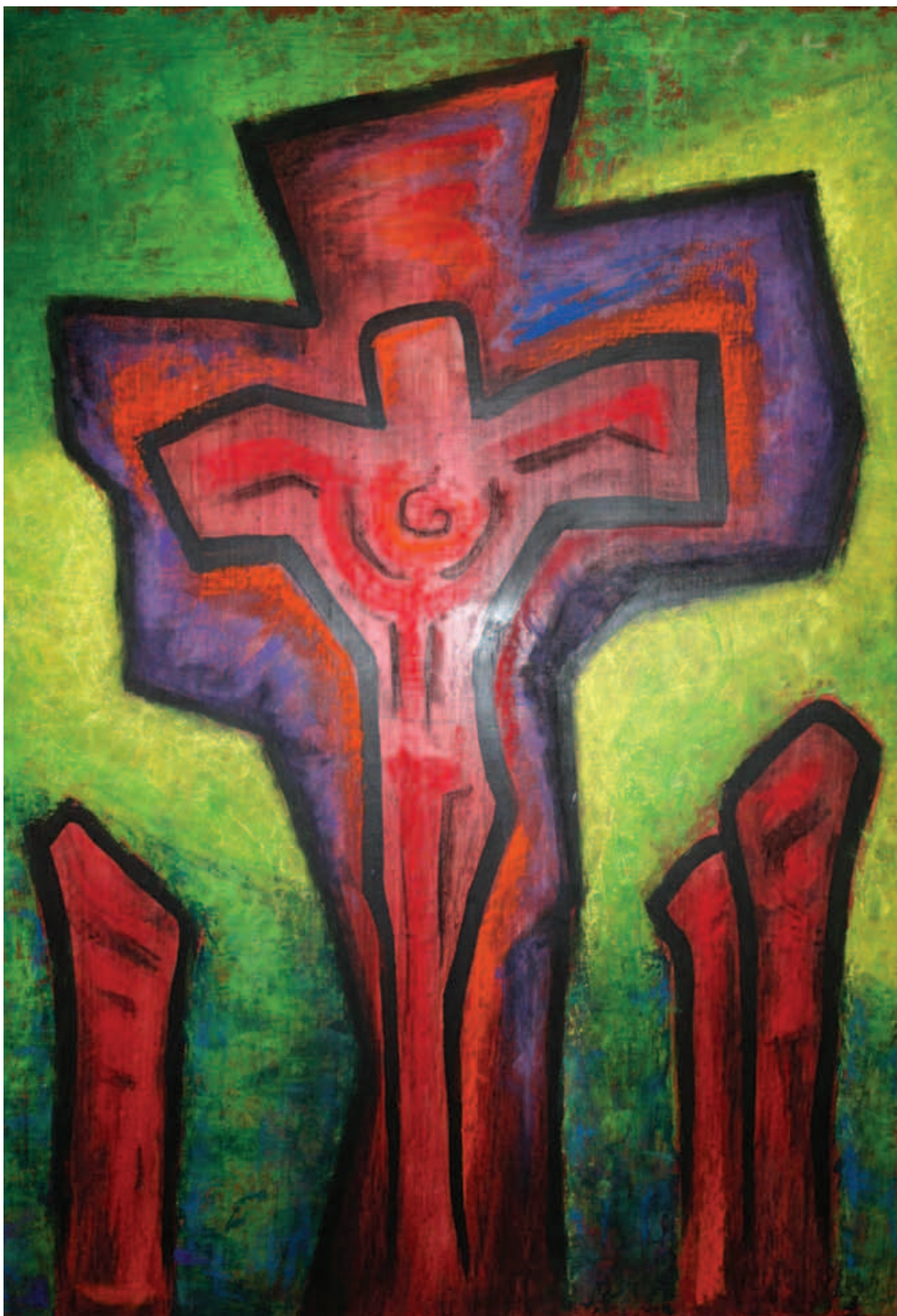

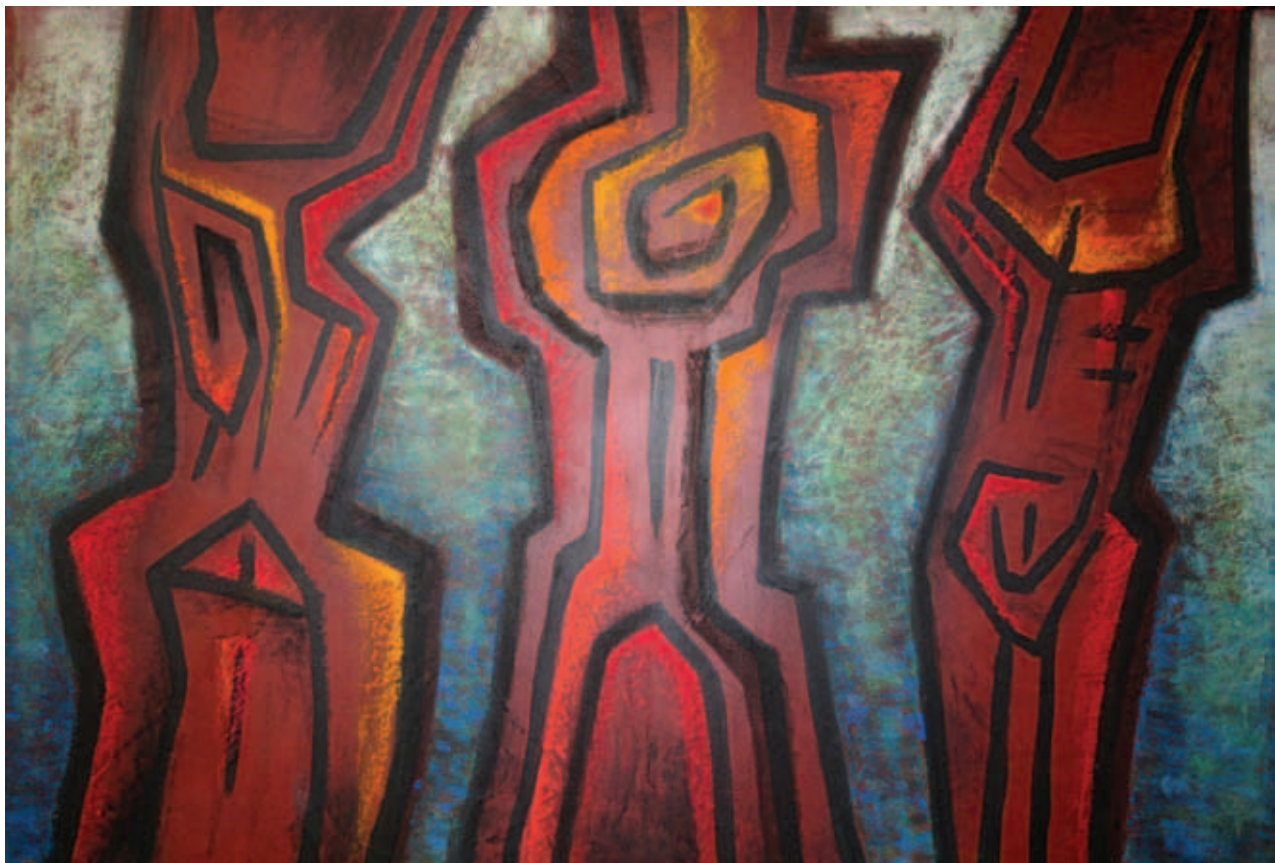

GONDI MAGDOLNA, Dimenziókapu, 1998, pigment, pasztell, papír, 70x100 cm;
Csakra, 2000, pigment, pasztell, papír, 100x70 cm; Csakrina, 2000, pigment, pasztell, papír, 100x70 cm

GONDI MAGDOLNA, Test és lélek kereszt, 2015, akril, pasztell, farost, 70x100 cm

GONDI MAGDOLNA, *Test a lélek templomában*, 2015, akril, farost, 70x100 cm;
Ősi rítus, 2004, akril, farost, 70x100 cm

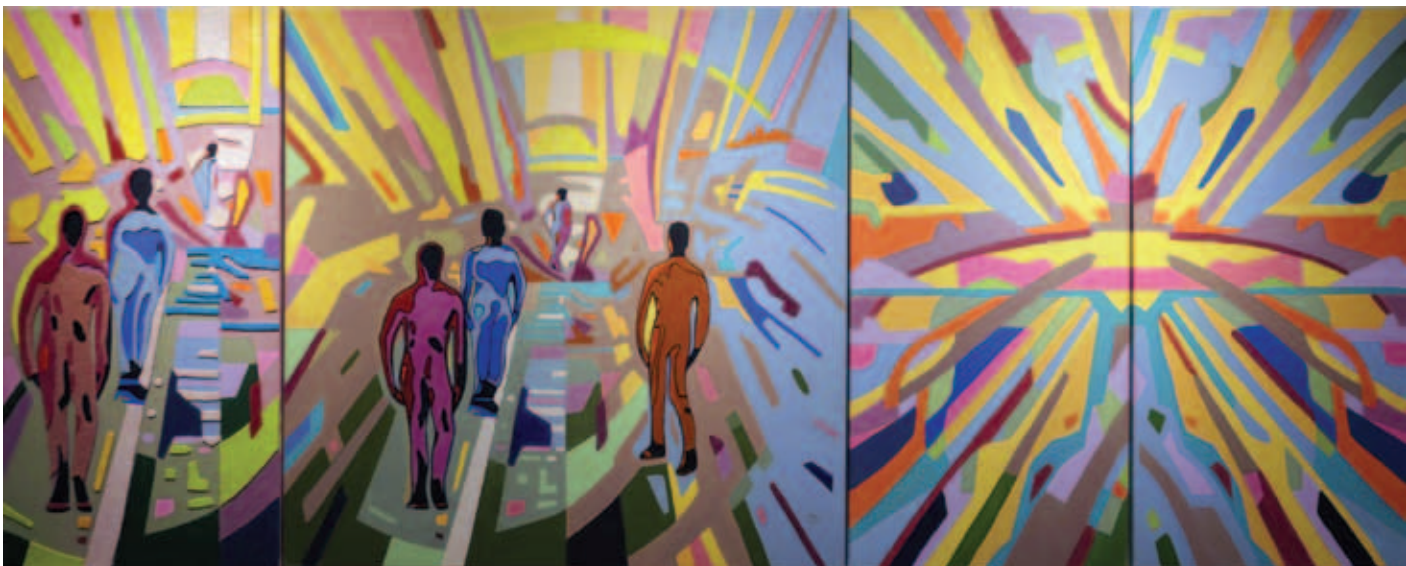

GONDI MAGDOLNA, Picasso Guernica-átírat 1-3., 2019, akril, farost, (2x) 100x70 cm; 100x140 cm

GONDI MAGDOLNA, Földi pokol, 2023, akril, vászon, (együtt) 100x190 cm;
Elindulás, 2023, akril, vászon, (együtt) 100x250 cm

GONDI MAGDOLNA, Utazás a fényhálóban: Kapuk-bolygók között; Találkozás a Kapuórral, (2x) 2021–2023, vegyes technika, akril, borszűrő, vászon, (együtt) 100x390 cm

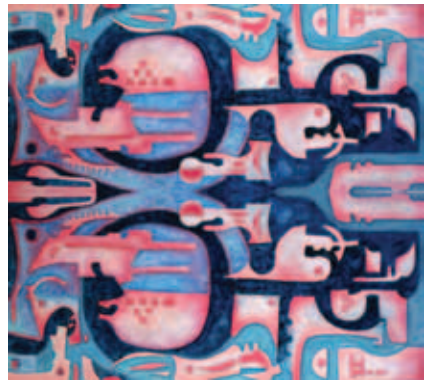

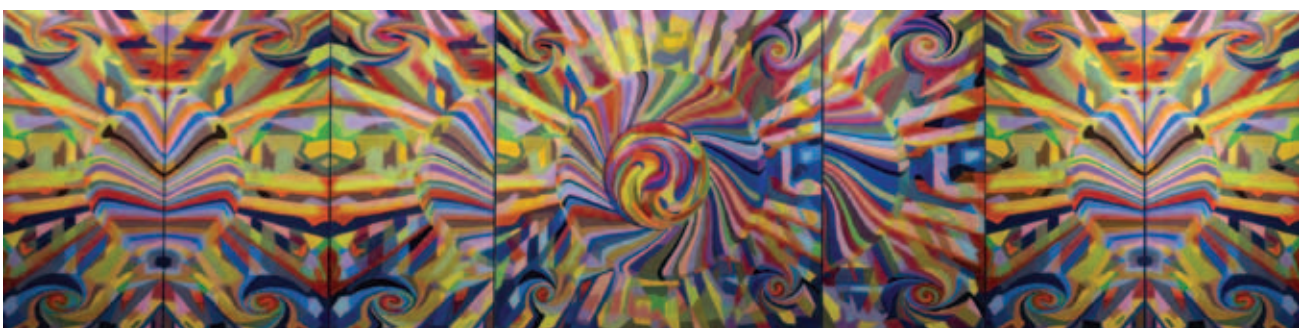
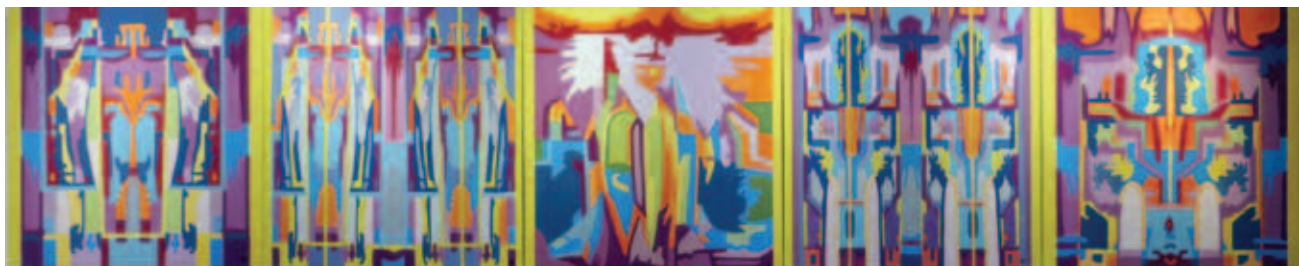
GONDI MAGDOLNA, Totemoszlop I-II., 2020, akril, farost, (együtt) (2x) 270x90 cm

GONDI MAGDOLNA, Nirvána (Vágyakozó kezek), 2019, akril, farost, (2x) 100x70 cm

GONDI MAGDOLNA, középen: Gyógyító – Maszk, 2020; jobbról és balról: Ősvallás 1. és 2., 2024, vegyes technika, akril, borszűrő, vászon, könnyűszerkezetes szobor, (együtt) 170x490 cm (és ennek Maszk nélküli variációja)

**GONDI MAGDOLNA, Fényoltár I–V, 2023, akril, vászon, (együtt) 100x500 cm;
Fények vára, 2021, vegyes technika, akril, farost, (3x) 100x70 cm + maszk;
Átlépés a fénybe, 2023, akril, vászon, (6x) 100x50 + 100x100 cm**